

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Kyiv
School of
Economics

EDUCATION
CANNOT
WAIT

Презентація результатів дослідження «Дуальна професійно-технічна освіта: як масштабувати і збільшити участь бізнесу»

18 вересня 2025

Центр дослідження освіти в надзвичайних ситуаціях

Реалізовані дослідження

- Втрачені уроки через повітряні тривоги: скільки та що можна зробити?
- Дуальна професійно-технічна освіта в Україні: як масштабувати і збільшити участь бізнесу
- Сприйняття учнівством 4-7 класів освітнього процесу (23/09/2025)

Заплановані дослідження

- Підготовка до реалізації реформи старшої профільної освіти НУШ (2026)
- Організація дистанційного навчання у закладах загальної середньої освіти України в умовах війни та післявоєнного відновлення (2026)
- Дослідження TBD (2026)

Сторінка Центру

Завдання дослідження

1

описати актуальні проблеми дуальної професійно- технічної освіти,

2

запропонувати підходи до масштабування дуальної професійно-технічної освіти.

Актуальність дослідження

В Україні — **безпрецедентний попит на фахівців робітничих спеціальностей** через повномасштабну війну.

Відповідно до прогнозу Міністерства економіки з 2024 по 2027 рік очікується:

- Найбільше зростання попиту в абсолютних показниках на робітників з видобутку корисних копалин і на будівництві – 37 тис.
- Найбільший відносний приріст – на робітників, що обслуговують промислове устаткування – понад 65%.

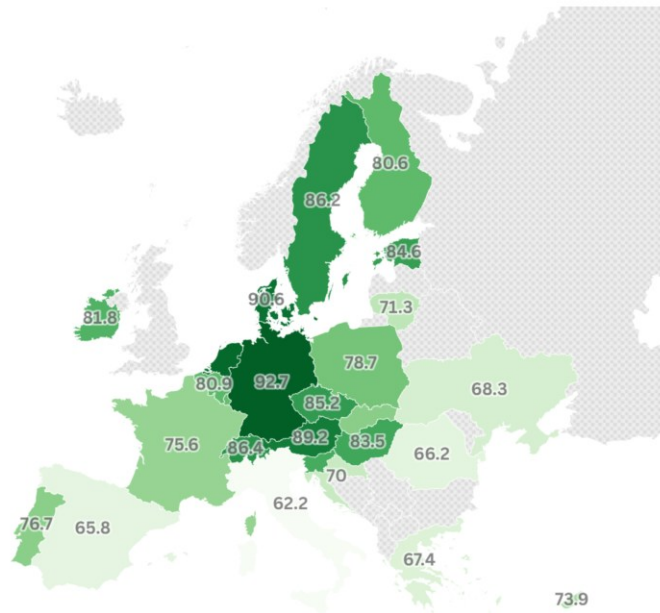
Для швидшого потрапляння кадрів на ринок праці, а також підвищення якості навчання, яке відповідає потребам ринку, дуальна професійно-технічна освіта — це одне з можливих рішень.

Рівень працевлаштування випускників профтехів в країнах ЄС, Швейцарії та Україні, %

ЄС - 2023, Швейцарія - 2020, Україна - 2023

62.2 95.6

ЄС - EU Labour Force Survey, Eurostat, 2023

Швейцарія - IVET graduates employment, CEDEFOP, 2020

Україна - дані дослідження Solidarity Fund PL in Ukraine, 2023

Актуальність дослідження

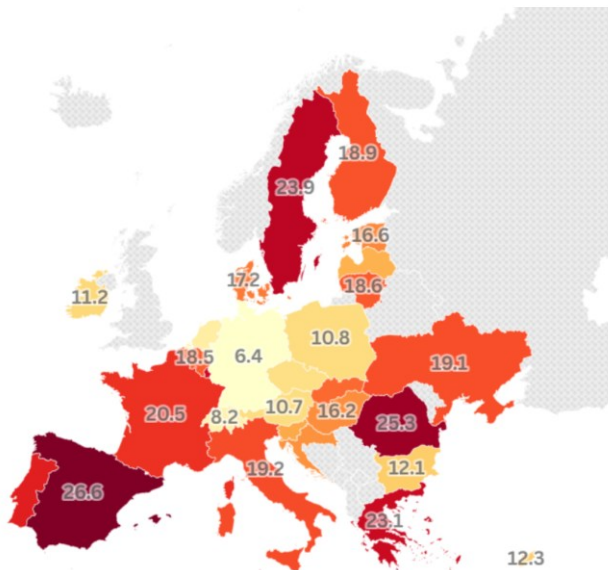
- Найвище працевлаштування випускників профтехів у Мальті – 95.6% та Німеччині – 92.7%.
- **Середнє по ЄС – 81%.**
- Найнижче працевлаштування в Італії – 62.2%.
- **Згідно дослідженню 2023 році, в Україні 68.3% серед усіх, а серед здобувачів дуальної освіти – 81.4%.**

Рівень безробіття серед молоді в країнах ЄС, Швейцарії та Україні, %

ЄС - 2024, Швейцарія - 2024, Україна - 2021

6.4 26.6

ЄС - Youth unemployment rate, Eurostat, 2024 (дані сезонно скориговані між країнами - вересень)

Швейцарія - Youth unemployment rate, International Labour Organisation, 2024

Україна - Рівень безробіття серед молоді, Державна служба статистики України, 2021

Актуальність дослідження

- Найменше безробіття серед молоді в Швейцарії – 8.2% та в Німеччині – 6.4%.
- Середній показник в ЄС – 15.3%.
- Найвище безробіття серед молоді в Іспанії – 26.6%.
- На початок 2022 року в Україні – 19.1%.

Методологія дослідження

1

Кабінетне дослідження: вивчення міжнародного досвіду

2

Глибинні інтерв'ю: 11 інтерв'ю із представниками бізнесу, закладами освіти та органами місцевої влади

3

Онлайн опитування бізнесу: 647 компаній

Методологія дослідження: онлайн опитування

1

Онлайн – опитування (платформа LimeSurvey)

2

Період збору даних: 15 квітня по 10 травня 2025 року

3

Метод розповсюдження анкети: robota.ua, розсилка листів, звернення до регіональних представників через МОН, публікації в соціальних мережах.

4

Основні блоки питань: загальний блок, участь та плани щодо ДФЗПО, поінформованість, фінансові та нефінансові мотиваційні чинники та стимули.

5

Максимальна кількість питань, яку міг отримати один респондент – 24.

Методологія опитування. Генеральна сукупність та вибірка

Порівняння галузей з даними вакансій ЄПВ
(перша половина квітня 2025 року):

- **Більш представлені:** сфера послуг (+15.6%) промисловість (+8.9%), агросфера (+5.7%) та будівництво (+4.4%),
- **Мало представлені:** логістика (– 3.4%) та медицина (– 7.1%).

Розподіл за розміром:

- В Україні мікро та малі компанії складають більше 90% бізнесу – у вибірці тільки 65.5%.
- Великий бізнес складає 15.8% вибірки.

Розподіл за участю:

- 26.7% опитаних компаній беруть участь в програмах ДФЗПО.
- За даними МОН таких у генеральній сукупності – 1.4%.

Таким чином, вибірка не є репрезентативною для генеральної сукупності українського бізнесу, але відображає ту частину компаній, які можуть бути зацікавлені в дуальному навчанні, що проявляється у високій представленості сфери послуг, промисловості, а також великих компаній.

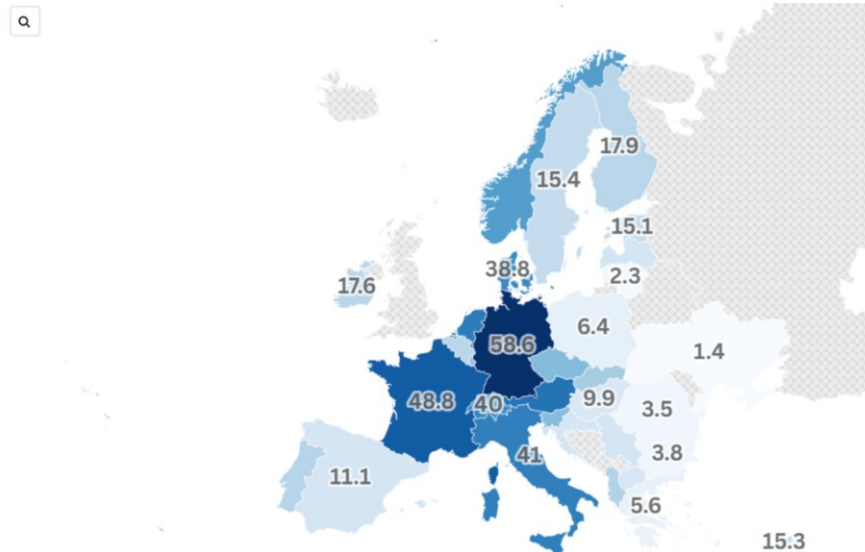
Актуальні проблеми

Рівень залученості компаній до дуальної освіти в країнах ЄС (+5*) та Україні, %

ЄС - 2020, Швейцарія - 2018, Україна - 2024

1.4 58.6

*Норвегія, Сербія, Албанія та Північна Македонія + Швейцарія
ЄС - % of Enterprises employing IVT participants, Eurostat, 2020.
Швейцарія - % of Enterprises training apprentices, SBF, 2018
Україна - власні розрахунки, показники - МОН, 2024; Держстат, 2023.

1. Низький рівень залученості компаній в Україні до дуальної освіти

- Найбільше компаній залучених до професійної освіти в **Німеччині – 58.6%**.
- Статистика не враховує компанії, що мають менше 10 співробітників.
- Найвище залученість серед великих компаній (250+ співробітників) – у Німеччині та Франції більше 90%.
- Середній показник по країнах **ЄС – 32.4%**.
- **Україна з 1.4%*** найближча по цьому показнику з Литвою (2.3%) та Румунією (3.5%).

*Дані від МОН України, на основі показників, які надають заклади освіти. Якщо брати частку компаній, які взяли участь в опитуванні, то там їх 27% від всіх компаній. Це важливо враховувати при розгляді результатів опитування, що це вже більш відкритий до співпраці бізнес.

2. Третина компаній, які не беруть участі у програмах дуальної освіти, не визначилися щодо участі в майбутньому

Таблиця. Плани участі в програмах ДФЗПО залежно від розміру компанії

Участь в ДФЗПО	До 10 осіб	Від 11 до 50	Від 51 до 250	Понад 250
% тих, хто планує	32.2%	27.3%	39.2%	59.7%
% тих, хто не визначився	33.3%	34.3%	28.1%	33.9%
% тих, хто не планує взагалі	13.9%	16.1%	8.9%	3.2%
% тих, хто не планує найближчі 2 роки	20.6%	22.4%	23.6%	3.2%
100%, (n = 474)	n=180	n=143	n=89	n=62

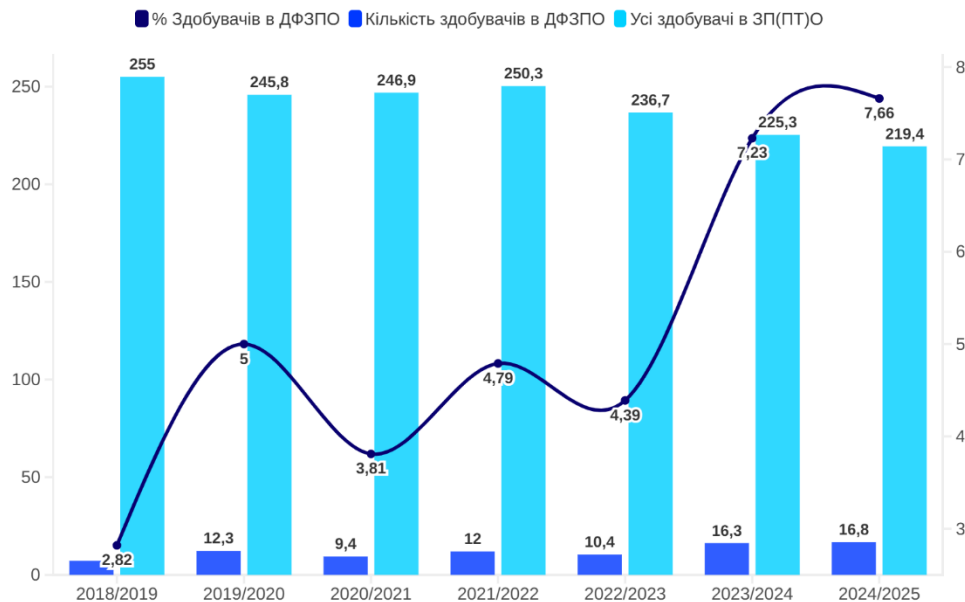
- Більшість великих компаній планує брати участь в ДФЗПО в майбутньому.
- Незалежно від розміру, третина – не визначилася.
- Близько 30–40% мікро/малих та середніх компаній не планують брати участь в ДФЗПО, серед великих таких тільки 6.5%.

Джерело: дані опитування

*% від тих, хто не бере участь в програмах ДФЗПО

Загальна к-сть здобувачів освіти в ЗП(ПТ)О та к-сть здобувачів освіти за ДФЗПО

Дані: Кількість здобувачів освіти в ЗП(ПТ)О на 1 жовтня 2024, МОН

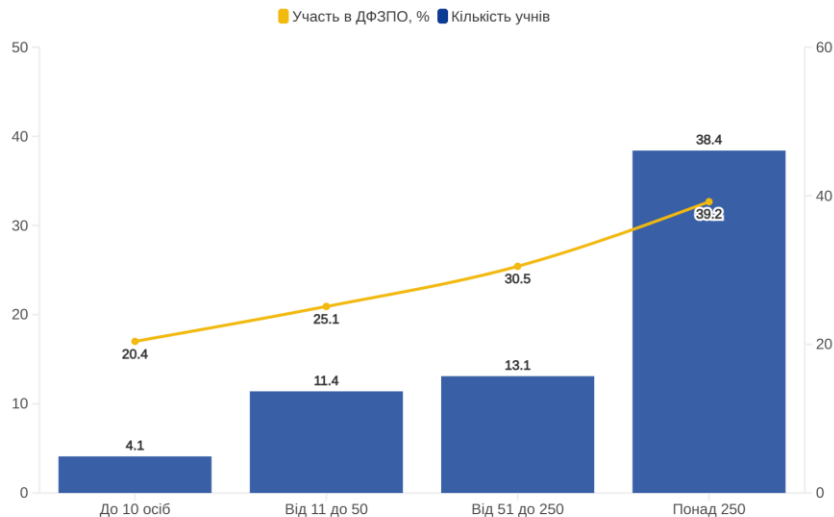
Джерело: Заявка на вступ до ЗП(ПТ)о, МОН, 2024

3. Низький рівень залученості здобувачів до дуальної освіти

- Тільки 7.6% від загальної кількості здобувачів освіти навчаються за програмами дуальної освіти в профтехсах.
- Кількість здобувачів за дуальною формою навчання зростає майже на 10 тис. між 2018 та 2024.
- Це зростання відбувається за умови стабільного зменшення кількості здобувачів не ДФЗПО: 45.2 тисячі між 2018 та 2024.

Участь компаній в програмах ДФЗПО та кількість учнів, залежно від розміру компаній

Розмір компаній, n = 166

Джерело: дані опитування

При цьому в середньому 1 компанія набирає 15 осіб на дуальні програми

Офіційна статистика МОН: в середньому **15 здобувачів на 1 підприємство**.

Дані опитування: в середньому **13 здобувачів на 1 підприємство***.

У Німеччині 416.7 тисяч підприємств беруть участь в навчанні, коли як учнів 1.2 мільйона, отже на 1 підприємство припадає всього 3 здобувача.

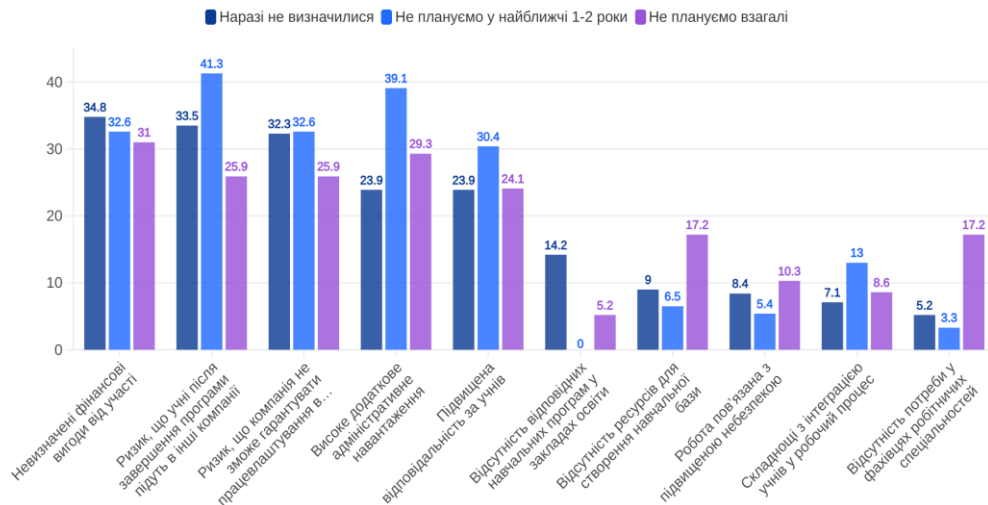
Подібна ситуація і в Австрії: 108.3 тисячі здобувачів та 22.1 компаній, що означає в середньому 5 здобуваів на 1 підприємство.

* Без однієї великої компанії.

**Чому компанії не залучені до
дуальної освіти?**

Причини відсутності планів впровадження програм ДФЗПО, %

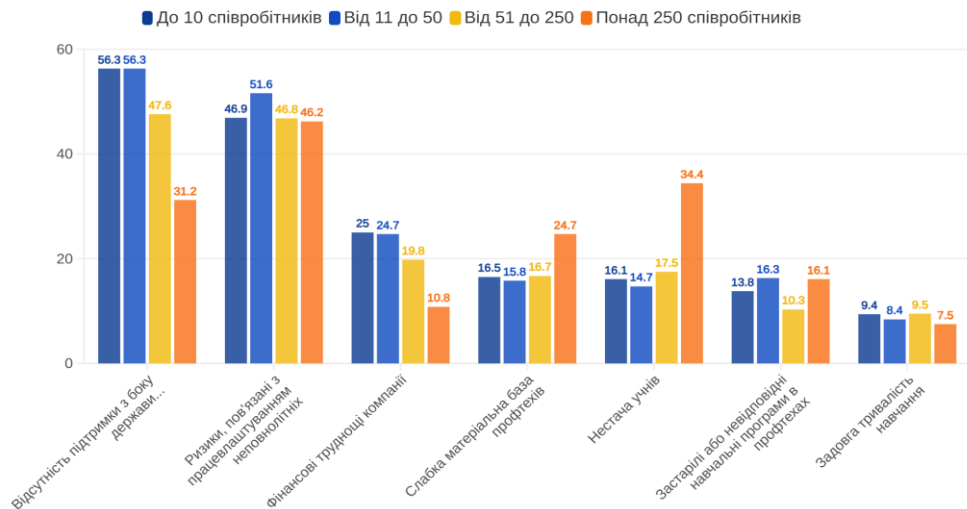
Наразі не визначилися (n= 155), Не плануємо у найближчі 1-2 роки (n= 92), Взагалі не плануємо (n= 58)

Джерело: дані опитування

"Інвестиційні ризики":
невизначеність вигоди та
ризик, що учні не будуть
працювати в компанії —
найбільш поширені
фактори, які стають на
заваді впровадження
ДФЗПО.

Чинники, які ускладнюють або стримують впровадження ДФЗПО залежно від розміру компаній, %

До 10 (n = 224), Від 11 до 50 (n = 190), Від 51 до 250 (n = 126), Понад 250 (n = 93)

Джерело: дані опитування

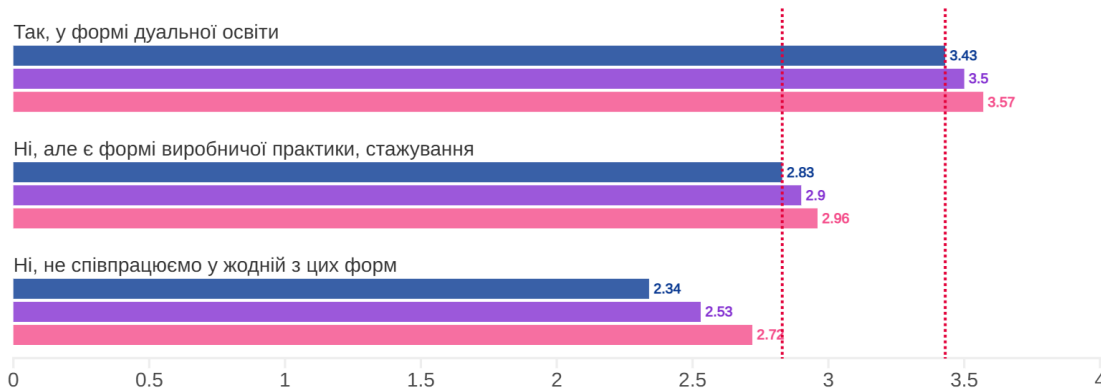
Відсутність підтримки з боку держави та ризики, пов'язані з працевлаштуванням неповнолітніх – найбільш поширені чинники, які стримують розвиток ДФЗПО.

Рівень розуміння правил взаємодії між компанією та закладом освіти в межах ДФЗПО та досвід співпраці

1 - зовсім не зрозуміло, 4 - повністю зрозуміло, Довірча ймовірність 95%

■ Нижня межа ■ Середнє ■ Верхня межа

Жодна форма (n = 87), Практика (n = 387), Дуальна освіта (n = 173)

Джерело: дані опитування

Низький рівень розуміння умов взаємодії із закладами освіти у компаній, теж може бути однією з причин невисокої залученості до ДФЗПО.

Основні бар'єри

Для малих і середніх компаній

- Недостатнє нормативне врегулювання та допомоги від держави
- Фінансові труднощі
- Ризики непрацевлаштування учнів

Для великих компаній

- Слабка матеріальна база ЗП(ПТ)О
- Нестача учнів потрібних спеціальностей
- Ризики непрацевлаштування учнів

Водночас, **бар'єри для мікро/малих та середніх компаній серйозніші**: лише 2% великих компаній не беруть та не планують брати участь в програмах ДФЗПО, отже для них ці труднощі мають переважно стримуючий фактор.

Що може стимулювати бізнес?

Структура видатків компанії

Заробітна плата працівника: ~ 61% всіх витрат.

Надбавка/оплата роботи наставника: ~24% всіх витрат.

Інші витрати (одяг, класи, проживання, харчування тощо): ~11% всіх витрат.

Матеріальне забезпечення (обладнання, тренувальні матеріали тощо): ~4%.

69% всіх витрат є окупними для компанії за рахунок продуктивного внеску слухачів під час навчання.

Джерело: German Office for International Cooperation

Companies Engaging in Dual VET: Do Financial Incentives Matter?

Approaches in Austria, Germany,
Liechtenstein and Switzerland
Options, Pros and Cons for
Reform Processes

Discussion Note

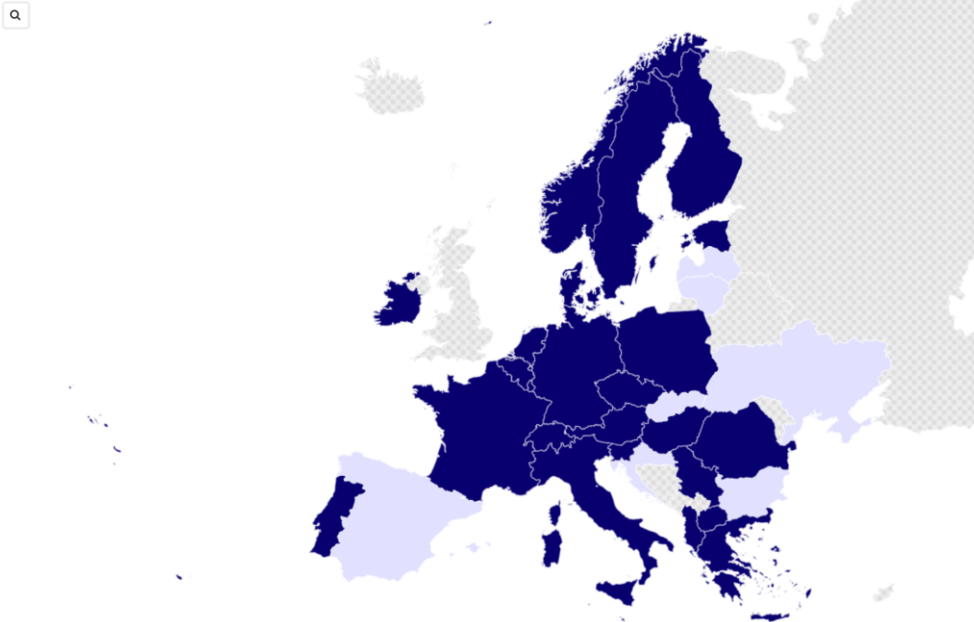
ibw Austria –
Research & Development in VET

Наявність фінансових стимулів для залучення компаній до ДФЗПО в країнах ЄС (+5*) та Україні

■ Є ■ Немає

**В більшості держав ЄС (+5*)
наявні фінансові стимули
для залучення компаній до
ДФЗПО.**

* Німеччина та Швейцарія федерації, тому переважно підтримкою бізнесу займається регіональна влада
Дані: Огляд державних та регіональних програм підтримки участі бізнесу в ДФЗПО, KSE, 2025.

Фінансові стимули

Прямі компенсації витрат

Словенія виплачує до 1000 євро на 1 здобувача щороку (близько 38 тисяч гривень у місяць).

Австрія відшкодовує 3 місяці заробітної платні здобувача за перший рік, 2 місяці на другий та 1 місяць на 3 або (якщо є) 4 рік.

Німеччина надає гранти у розмірі до 231 євро на заробітну плату стажера та на частину внесків на соціальне страхування (близько 120 євро на місяць = 5.5 тисяч гривень).

Податкові пільги

У Чехії звільняються з оподаткування від 50% вартості активів, залежно від ступені їх використання для навчання.

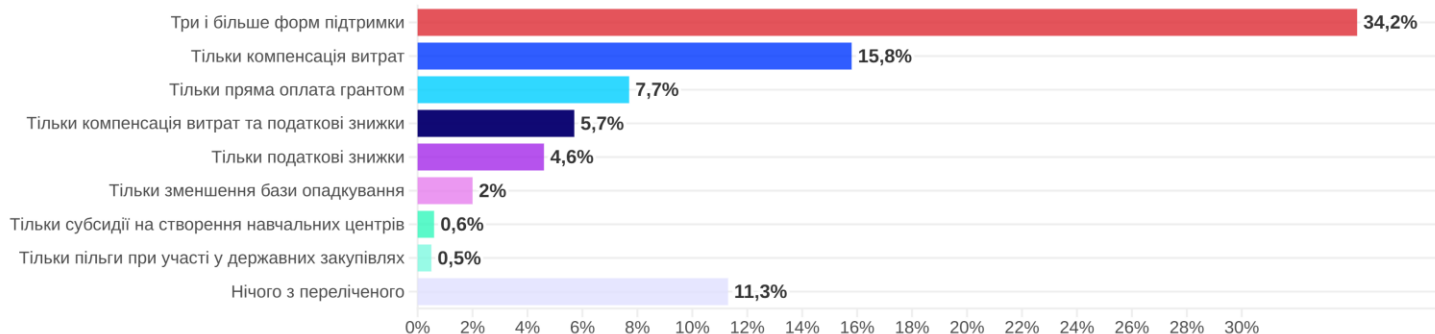
Австрія звільняє від податків, не пов'язаних з оплатою праці (ЄСВ).

Швейцарія: податкові відрахування за професійну підготовку та перепідготовку, на суму – до 11 тисяч євро.

Найпопулярнішою формою підтримки для всіх компаній є компенсація витрат бізнесу.

Бажані форми фінансової підтримки участі бізнесу в програмах ДФЗПО, %

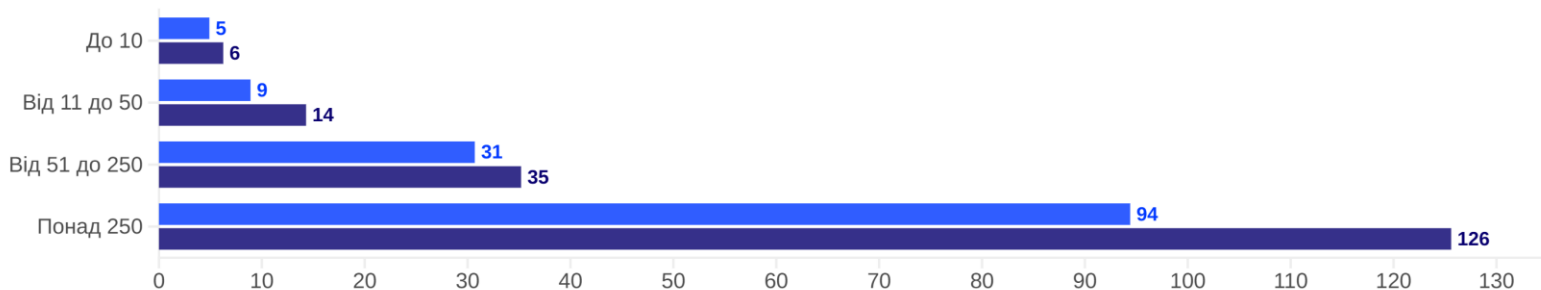
Дані: Опитування KSE, 2025
n = 647

Компанії готові набирати більше здобувачів освіти на навчання за умов компенсації. Найбільше це прослідковується ефект серед великих компаній.

Кількість учнів, яку готові набрати на навчання: плани на 2025 рік і за умови компенсацій, залежно від розміру компаній

■ Плани на 2025 ■ Готовність за умови компенсацій

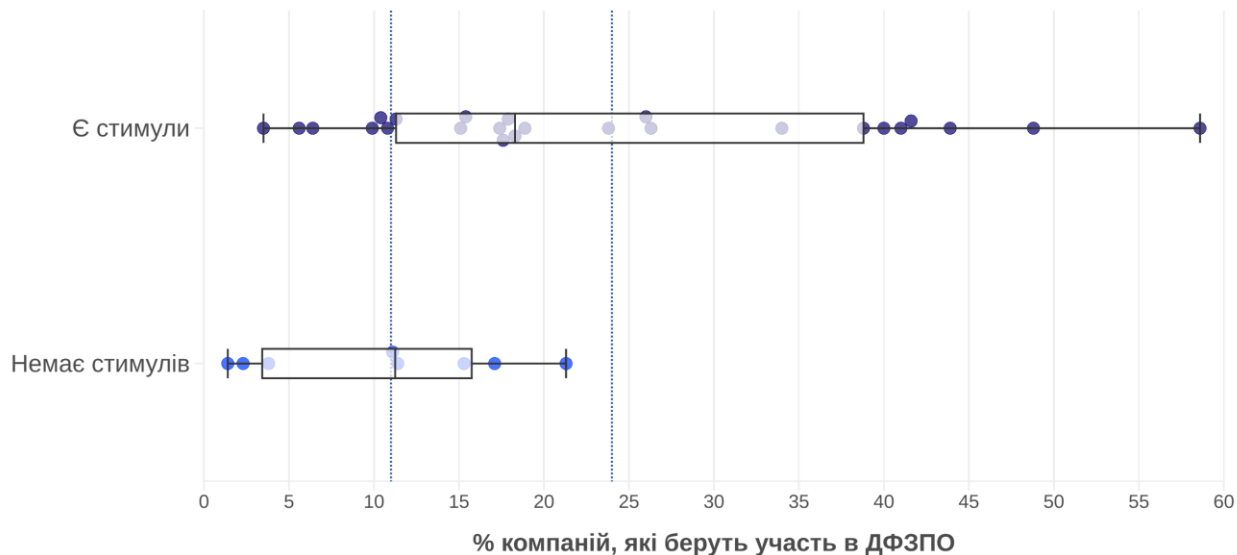
Дані: Опитування KSE, 2025

До 10 (n = 47), Від 11 до 50 (n = 47), Від 51 до 250 (n = 39), Понад 250 (n = 41)

Наявність фінансових стимулів та залученість компаній до ДФЗПО в країнах Європи, %

Середні значення країн: **Немає стимулів** - 10,5%; **Є стимули** - 24,1%

*Вертикальні лінії демонструють середні значення по групах, горизонтальні box-plot - діапазон залучення бізнесу, квартилі та медіану.

Дані: ЄС - % of Enterprises employing IVT participants, Eurostat, 2020.

Швеція - % of Enterprises training apprentices, SBF, 2018

Україна - власні розрахунки, показники - МОН, 2024; Держстат, 2023.

Наявність стимулів - Огляд державних та регіональних програм підтримки участі бізнесу в ДФЗПО, KSE, 2025.

Фінансові стимули (можливі недоліки)

- **Розмір компенсацій:** щомісячні компенсації навіть у розмірі мінімальної зарплатні для сотень компаній по десяткам тисяч здобувачів освіти стануть великим бюджетним навантаженням. Водночас невеликі компенсації будуть не ефективними, не мотивуючи компанії до участі. Тому необхідно знайти баланс між економністю та ефективності витрат грошей.
- **Форма компенсацій:** універсальна компенсація на 1 здобувача для всіх компаній на практиці мало впливає на розширення програм. Вони доречні тільки тим, хто мають фінансові труднощі і для високих стартових витрат.
- **Очікування отримувати надалі компенсації:** після запровадження та широкого використання субсидій їх важко поступово скасувати (навіть якщо вони розраховані на тимчасові етапи, наприклад, на 5-річний перехідний період).

Джерела: [OECD](#), [DC dVET](#)

Розмір компенсації

Поточні медіанне середніх витрат на 1 учня за 1 місяць (бюджет 2024) в ЗП(ПТ)О за областями*: 9 000 грн (включає всі витрати).

Бажаний рівень компенсації, які вказали компанії**:

- 10 000 грн – для компаній, які вже мають програми дуальної освіти
- 20 000 грн – для компаній, які ще не мають програм дуальної освіти

Це помітно більше ніж в ЄС, середній еквівалент 3– 5 тисяч гривень на місяць. Лише Австрія компенсує повну зарплату учнів, але тільки за 6 місяців протягом 3 роки навчання.

Пропозиція розміру компенсації: за умови окупності інвестицій у 69%***, рекомендований рівень компенсації: **4-8 тис грн** на місяць в залежності від розміру заробітної плати, яка оплачується здобувачеві.

*власні розрахунки на основі наступних даних: план обласних бюджетів на 2024 рік/к-сть учнів в областях/7 (середня к-сть місяців, які навчаються учні)

**компанії, які не мають програм дуальної освіти, могли завищувати витрати, оскільки погано орієнтуються у можливих реальних витратах

***джерело: German Office for International Cooperation

Приклад щодо розміру компенсації (електрогазозварник)

Середня заробітна плата електрогазозварник відповідно до даних ЄПВ станом на квітень 2025 року – 16 508 грн. За умови, що заробітна плата це 61% всіх витрат компанії на навчання, то тоді загальна вартість програми складатиме 27 062 грн.

За умови, що здобувачеві виплачують мінімальну заробітну плату, то тоді загальна вартість програми – 13 114 грн.

За умови 70% окупності всіх витрат для компанії та в залежності від розміру заробітної плати розмір компенсації може варіюватися **від 3 900 грн(у випадку мінімальної ЗП) і 8 100 грн (у випадку ринкової).**

Загальна тривалість підготовки електрогазозварника: 5 місяців.

Загальна сума компенсації: від 19500 до 40500 грн за 1 здобувача освіти.

Найбільш поширені НЕфінансові стимули

Методологічні рекомендації по
впровадженню дуальної освіти

Рейтинг навчальних закладів

Реклама профтеху

Інші поширені НЕфінансові стимули

Бронювання наставників

Вимога щодо відпрацювання в
компанії

**Для яких сфер бізнесу та професій пріоритетно
впроваджувати фінансові стимули?**

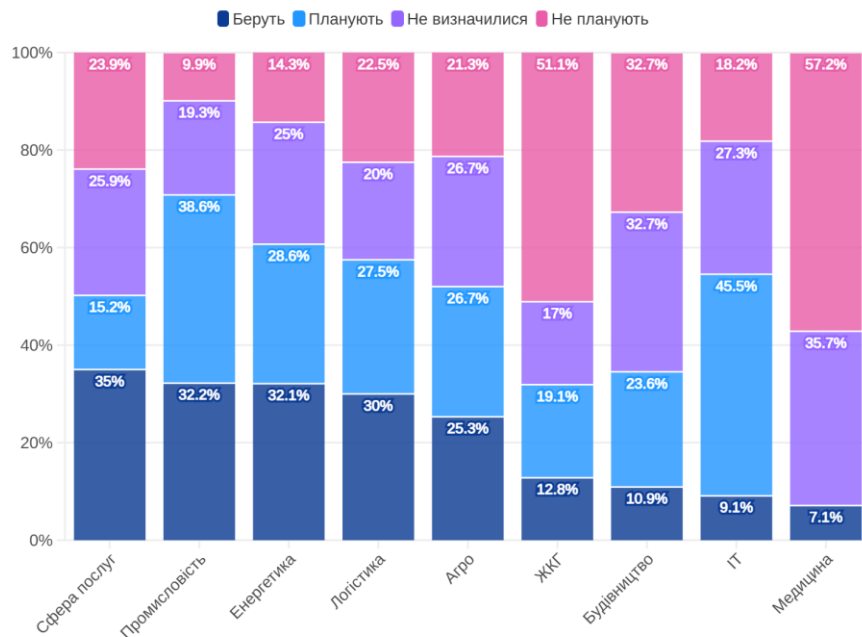

Критерії перспективності професій для програм ДФЗПО (світовий досвід)

- **Низький рівень ризику** – роботодавці не хочуть довіряти недосвідченим здобувачам освіти роботу, пов'язану з високими ризиками для здоров'я чи обладнання.
- **Швидка окупність** – роботодавці хочуть отримати підготовленого працівника за короткий час і швидко перекрити витрати на навчання.
- **Популярність професії** – навчальні заклади обирають професії, на які очікується стабільний попит серед вступників.

Участь компаній в програмах ДФЗПО за галузями, %

Промисловість (n= 171), Сфера послуг (n= 197), Медицина (n=14), ІТ (n=11), Будівництво (n=55), Енергетика (n= 28), Агро (n=75), Логістика (n=40), ЖКГ (n=47)

Найбільша частка компаній, які планують або не визначилися щодо участі у ДФЗПО: **промисловість(55,9%), будівництво (56,3%), енергетика (53,6%), агро (53,4%), логістика (47,5%)*.**

Джерело: дані опитування

**ІТ компанії не включені до переліку рекомендованих сфер, оскільки дуже мала к-сть компаній у загальній вибірці.*

Топ-10 професій, за якими бізнес готовий/хоче навчати у формі дуальної професійно-технічної освіти

1. Слюсар
2. Продавець
3. Кухар
4. Електромонтажник
5. Водій
6. Тракторист
7. Електрогазозварник
8. Маляр
9. Пекар
10. Перукар

Джерело – опитування KSE, 59 компаній, які не навчають, але готові чи мають намір навчати, квітень-травень 2025

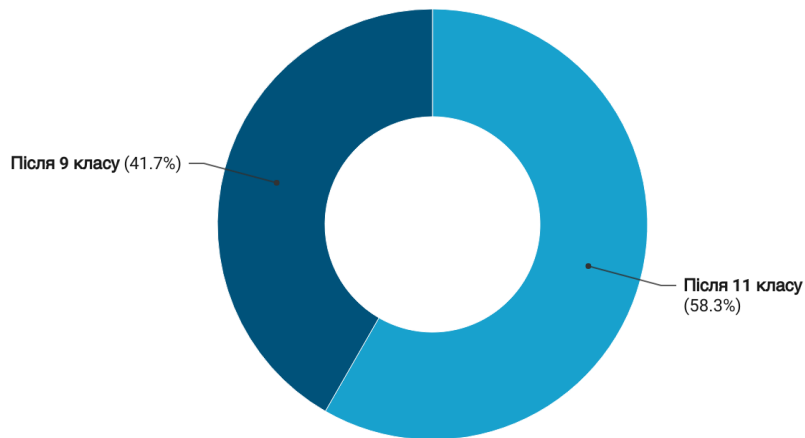
Найпопулярніші робітничі професії, серед топ 25 вакансій	Кількість вакансій
Водій автотранспорту	2295
Слюсар	1398
Кухар / шеф– кухар	1381
Продавець продовольчих товарів	1142
Бухгалтер	1023
Швачка / Кравець	984
Продавець– консультант	975
Електромонтер / електромонтажник	946
Оператор виробничої лінії	668
Електрогазозварник / зварювальник	486
Ремонтник / сантехнік	475
Будівельник – технічний фахівець	460
Зварювальник	458

Серед 25 найпопулярніших вакансій на ЄПВ за першу половину квітня 2025 року – 12 відносять до робітничих, за якими реалізуються програми ДФЗПО.

Для яких програм

Заяви на вступ до ЗП(ПТ)О, %

Для учнів, які вступають на базі 9 класів, дуальні програми є менш вірогідними, оскільки учні мають завершити шкільну програму, через що перші 2 роки навчання в закладах професійно–технічної освіти приділяється більше теоретичним аспектам.

У таких умовах, має бути підтримка компаній, які працюють на базі повної загальної середньої освіти.

Дані: Заяви на вступ до ЗП(ПТ)О, МОІ, 2024

Висновки та рекомендації

Рекомендації до обговорення: фінансові стимули

Розмір бізнесу: малі, середні, великі компанії (для уникнення дискримінативних умов).

Розмір групи для отримання компенсації: не менше 12 (найменша група в ЗП(ПТ)О), поточний рівень – 15).

Галузі: промисловість, енергетика, логістика, агросектор, будівництво та інші .

Професії: слюсар, кухар, кравець, елетромонтер/електромонтажник, електрогазозварник/зварювальник, водій автонавантажувача.

Тільки для програм на базі повної загальної середньої освіти (після 11 класів).

Форма: додаткова стипендія/оплата для учня для стимулювання йти в професію (адресує проблему як нестачі учнів, так і часткової компенсації витрат бізнесу).

Розмір компенсації: 4-8 тис грн (потребує подальшого обговорення, може бути зміненим в залежності від професії, ринкової зп та тривалості програми).

Умови надання стипендії: навчання учня за дуальною програмою в межах визначених професій за визначеною к-стю учнів в групі.

Тривалість дії програми: 1-2 роки як пілот для оцінки результативності. Основні показники:

- Збільшення к-сті учнів на дуальних програмах навчання: baseline – 16.8 тис, target +50%(8.4 тис) =25 тис учнів (при цьому зростання частки учнів за дуальними програми з 8 до 12%)
- Рівень працевлаштування учнів в компанії: baseline – 40%(опитування дослідження), target – 50%.

Рекомендації до обговорення: нефінансові стимули

1. Можливість бронювання наставників за пріоритетними професіями.
2. Формування методичних рекомендацій для початку програм дуальної освіти.
3. Створення рейтингу навчальних закладів, до яких можна звернутися для старту програм за дуальними програмами.
4. Інформування компаній, які не беруть участь у дуальних програмах щодо фінансових переваг участі у програмах та старту програми підтримки за визначеними професіями.

Можливі витрати за умови компенсації для набору 6 400 здобувачів.

Професія	К-сть учнів*	~орієнтовна тривалість навчання**	Розмір компенсації за 1 учня	Загальні витрати (за умови компенсації)	Орієнтовні витрати (станом на зараз)***	Різниця
Слюсар	1600	10 місяців	7,7 тис грн	123,2 млн грн	144 млн грн	20,8 млн грн
Кухар	1600	6 місяців	6,7 тис грн	64,3 млн грн	86,4 млн грн	19,2 млн грн
Кравець	1600	7 місяців	6,5 тис грн	72,8 млн грн	100,8 млн грн	22,4 млн грн
Електрогазозварник /зварювальник	1600	5 місяців	8,1 тис грн	64,8 млн грн	72 млн грн	8,8 млн грн
Загалом				325,1 млн грн	403,2 млн грн	78,1 млн грн

Важливо, додаткові видатки на навчання в закладі ЗП(ПТ)О не враховані в загальних витратах (за умови компенсації), тому фактична різниця може бути меншою, ніж 78 млн грн.

**взято, що за кожною професією однакова к-сть учнів буде залучена до дуальних програм*

***орієнтовна тривалість навчання взята з к-сть год передбачених державним стандартом за професіями (в тому числі деякі інтегровані)/144 год, які в середньому припадає на 1 місяць навчання*

**** взято для усіх програм середня вартість 9 тис грн, логіка обрахунку на слайді 28.*

Можливі складнощі в реалізації пропонованої програми

1. Опір ЗП(ПТ)О

У випадку неможливості збільшення бюджету, а використання поточних бюджетів в рамках регіонального замовлення – низька мотивація ЗП(ПТ)О брати участь у програмах дуальної освіти (втрата орієнтовно 80% доходу з цих програм, можливий сильний опір до ініціативи).

2. Брак компаній, готових брати участь у програмі за окремими професіями

11-класники як потенційні учасники програм дуальної освіти є неповнолітніми, а ризик працевлаштування неповнолітніх є другим найбільшим серед усіх компаній, зокрема це стосується професій «електромонтера» та «елетромонтажника».

3. Опір обласних та міських рад у випадку, якщо додаткові витрати (навчання у закладі, гуртожитки) падають на них, а не фінансуються компаніями.